

Kortlægning af erhvervsstøtteområdet for fiskeri og fangst 2011 - 2025

NAALAKKERSUISUT
GOVERNMENT OF GREENLAND

Indhold

Indledning.....	2
Baggrund	2
Fiskerifinansieringspuljen	2
Lovens formål og ændring af regulering	2
Finanslovsbevilling til fiskeriudviklingspuljen.....	3
Støtteordning med tilskud til køb af fiskefartøjer	4
Tilskud fra fiskeriudviklingspuljen til køb af fiskefartøjer i perioden 2011-2025	4
Fiskeriudviklingspuljens største tilskud til køb af fiskefartøjer fra 2011-2025.....	4
Ophugningsstøtteordningen	5
Fiskeriudviklingspuljens største ophugningssager i perioden 2011-2025.....	6
Overvejelser vedrørende gældende regulering	6
Vurdering af fiskeriudviklingspuljelovens støtteordninger	6
Erhvervsfremme for fiskeri og fangst.....	7
Støtteordning med tilskud til anskaffelse af erhvervsjolle.....	8
Udvikling i ansøgninger og antallet af tilskudsmodtagere	8
Geografisk fordeling af jolletilskud fra 2014- 2025	9
Teknisk udvikling og stigning i priser på erhvervsjoller	9
Finanslovsbevilling til erhvervsjollestøtteordningen.....	10
Overvejelser vedrørende erhvervsfremmelovens mulighed for lån.....	11
Vurdering af erhvervsfremmeloven og den gældende tilskudsordning til anskaffelse af erhvervsjoller ...	12
Bilag A – Fiskerifinansieringspuljen 2011 - 2025	13
Bilag B. Geografisk fordeling af erhvervsjolletilskud i perioden 2014- 2025 fordelt på ansøgerens bopæl ..	14

Indledning

I forbindelse med ikrafttræden af en ny fangst- og jagtlov samt fiskerilov er der identificeret et behov for revision og modernisering af erhvervsstøttelovgivningen for fiskeri og fangst. Lovgivningen er mellem 20 og 14 år gammel, selvom der har været en række ændringer i årenes løb, så er der et behov for at sikre at lovgivningen kan understøtte udviklingen af det nuværende samt fremtidens fiskeri.

Derfor har Departementet for Fiskeri, Fangst, Landbrug og Selvforsyning igangsat en kortlægning af erhvervsstøtteområdet for fiskeri og fangst for at skabe det bedst mulige grundlag for en revision og modernisering af lovgivningen.

Da lovgivningen for genetableringsstøtte blev revideret til Efterårssamlingen 2024 er denne lovgivning ikke en del af kortlægningen. Kortlægningen fokuserer derfor på 1) Landstingslov nr. 15 af 20. november 2006 om fiskerifinansieringspulje og ændringslove og 2) Inatsisartutlov nr. 13 af 3. december 2012 om erhvervsfremme af fiskeri og fangst.

Baggrund

Historisk har der i Grønland været mange forskellige erhvervsstøtteordninger rettet mod fiskeriet, og reguleringen er løbende blevet tilpasset. I dag er midlerne afsat til støtteordningerne på fiskeriområdet, set i et historisk perspektiv på et relativt lavt niveau, og det grønlandske fiskeri er høj grad selv bærende. I 1980- og 90-erne var der indenfor fiskeriet meget betydelige midler afsat til erhvervsstøtte og særligt lån til fiskefartøjer, og mange kystnære fiskefartøjer var således i høj grad finansieret af støtteordninger i denne periode. I dag er gældende støtteordninger indenfor fiskeriet forbeholdt det kystnære fiskeri, og her er fiskeriudviklingspuljen, målt på afsatte midler, forbrug og ikke mindst projekternes størrelse den vigtigste tilbageværende støtteordning i Grønland.

Fiskerifinansieringspuljen

Reguleringen af fiskeriudviklingspuljen er blevet ændret en række gange siden loven blev vedtaget i 2006, betingelser og vilkår for støtteordningerne er således løbende blevet justeret ved ændringslove. Dette notat vil primært omhandle den støtteordning som giver mulighed for at give tilskud til køb af fiskefartøjer, da denne ordning har været langt den vigtigste støtte i forhold til modernisering af den kystnære fiskeflåde. Derudover vil ophugningsstøtteordningen også blive behandlet. Referenceperioden i denne kortlægning er perioden fra 2011 til 2025. Årsagen er, at tilskud givet i perioden 2006- 2010 ikke kan sammenlignes direkte med tilskud fra puljen i perioden fra 2011- 2025, som følge af ændring af lovgivningen.

Lovens formål og ændring af regulering

Fiskeriudviklingspuljelovens formål er at yde tilskud til udvikling og fremme af fiskerierhvervet samt lette adgangen for nye aktører. Tilskud kan ydes til den løbende modernisering og effektivisering af det kystnære fiskeri. Tilskud gennem denne ordning kan alene ydes til nyanskaffelser og brugte fartøjer, som vurderes tilstrækkelig effektive og moderne til at opretholde et effektivt og konkurrencedygtigt fiskeri på lang sigt.

Da loven blev vedtaget i 2006, gav fiskeriudviklingspuljen mulighed for op til 20% i tilskud til projekter i det kystnære fiskeri efter arter andre end rejer. Det kystnære fiskeri efter rejer fik mulighed for op til 10% i tilskud. Disse tilskudssatser på maksimalt 20% eller 10% blev efterfølgende ændret, således at tilskudssatser blev forhøjet til op til 40% i tilskud i fiskerier andre rejer, og op til 20% i det kystnære rejefiskeri. Disse

satser trådte i kraft i 2010 og har været gældende frem til i dag, og har således været grundlag for langt hovedparten af alle de projekter med fartøjskøb gennem tilskud fra fiskeriudviklingspuljen, siden loven blev vedtaget i 2006. Baggrunden for at Inatsisartut valgte at hæve muligheden for tilskud fra 2010 var, at fiskere og rederier havde sværere ved at få den nødvendige lånefinansiering fra banker og andre finansieringskilder. Den daværende økonomiske situation i flere kystnære fiskerier var svær, og fiskeriudviklingspuljen modtog på den baggrund få ansøgninger.

Derfor blev lovændringens nye højere støttesatser indført med tilbagevirkende kraft, gældende fra 2010. Det betød at erhvervsfiskere som tidligere havde modtaget støtte på i alt op til 20 % i tilskud, med de nye regler kunne genansøge om yderligere 20 % tilskud. Derfor var 2010 præget af ansøgninger fra fiskere som tidligere havde fået støtte og leveret et nyt fiskefartøj, og som nu fik mulighed for yderligere 20% i tilskud.

Med virkning fra 2010 blev lovens formål udvidet til også at have en ophugningsstøtteordning. På daværende tidspunkt var det en ordning kendt i mange andre lande, som instrument til at tilpasse fiskerikapaciteten. Da Inatsisartut vedtog muligheden for ophugningsstøtte var formålet at give støtte til gamle fiskefartøjer, som en del af en tilpasning af fiskeriflådens størrelse. Betingelsen var derfor at ansøgeren ikke kunne fortsætte med at fiske efter at have modtaget støtte, og fiskefartøjet blev fysisk ophugget samtidig med at erhvervsfiskerens licens bortfaldt. Herved var ordningen i høj grad målrettet fiskere med ældre umoderne fartøjer, som var indstillet på at forlade erhvervet. Denne betingelse blev ændret af Inatsisartut med virkning fra 2016, således at ansøgeren kunne bibeholde fiskerilicensen efter at have modtaget ophugningsstøtte, og dette gælder fortsat i 2025.

Den seneste årrække har der således være 2 støtteordninger under fiskeriudviklingspuljen, som har været afgørende for projekter der har fået tilskud. Ordningen med tilskud til køb af fiskefartøjer på op til 40%, og ordningen der giver mulighed for ophugningsstøtte til ældre fiskefartøjer.

Finanslovsbevilling til fiskeriudviklingspuljen

Inatsisartut har siden fiskeriudviklingspuljen blev etableret i 2006 løbende afsat midler til ordningen, og de bevillinger fremgår på Finanslovens Hovedkonto 50.06.50 Fiskeriudviklingspulje (tilskudsbevilling).

Siden loven blev vedtaget i 2006, har bevillingerne fremgået af denne finanslovskonto, men i forbindelse med ændringer af fiskeriudviklingspuljeloven har de forventede aktiviteter mht. bevillingen løbende ændret sig. I de første år med fiskeriudviklingspuljen var der således ikke mulighed for ophugningsstøtte, denne mulighed blev først vedtaget i 2010, hvorefter der blev afsat en vejledende bevilling under 50.06.50 på Finansloven til ophugning. Bevillingen har dermed siden 2010 været anvendt både til tilskud til fiskefartøjer og ophugning. Finanslovskontoen har et såkaldt fleksibelt formål. Dette betyder at der i udgangspunktet kun er en vejledende bevilling til de 2 formål. I praksis vil det sige, hvis der det enkelte år ikke er nok ansøgninger til ophugning, kan der anvendes flere midler til tilskud til nye fartøjer, og omvendt.

Tabel 1. Afsatte midler i mio.kr til fiskeriudviklingspuljen på Finansloven i perioden 2011- 2025.

År	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Bevilling i mio.kr.	0	16	7	20	0	15	15	16,5	14	14	8	10,5	10,5	10,7	10,9

Som det fremgår af tabel 1, har Inatsisartut løbende afsat midler til fiskeriudviklingspuljen på Finansloven og i perioden 2011- 2025 er der afsat 168,1 mio.kr. Det særlige ved fiskeriudviklingspuljen i forhold til

finanslovsbevillingen er, at uforbrugte midler forbliver i puljen. Denne opsparing af midler i puljen, har været afgørende for i hvilket omfang Inatsisartut har afsat midler til formålet på Finansloven. Eksempelvis fremgår det af tabellen, at der ikke blev afsat midler i 2015, men det var ikke ensbetydende med at der ikke var midler i puljen. I udgangen af 2014 var der således opsparet midler i puljen, hvilket betød at der ikke var behov for yderligere det efterfølgende år.

I lange perioder siden loven blev vedtaget i 2006 har der været betydelige midler opsparet i puljen. Dette har også været medvirkende til, at lovgivningen flere gange er blevet lempet, for herved at gøre støtteordningerne mere attraktive for ansøgere. I starten af december 2025 er der i puljen ca. 21 mio.kr, og det betyder således at disse midler vil være til rådighed i 2026 oveni i de 7 mio.kr Inatsisartut har afsat på Finansloven for 2026.

Støtteordning med tilskud til køb af fiskefartøjer

Denne ordning har været den vigtigste støttemulighed i forhold til den løbende modernisering af den kystnære flåde de seneste mange år. Rigtig mange projekter med køb af fiskefartøjer er blevet gennemført med støtte fra denne ordning, og langt hovedparten har været helt nye fiskefartøjer. Størrelsen på projekterne har varieret meget, og dermed også fiskefartøjets anskaffelsespris og størrelsen på tilskuddet.

Loven fastsætter en lang række betingelser og vilkår for at projektansøgeren kan få tilskud. Ansøgeren skal vedlægge forskellig dokumentation omkring projektets økonomi, herunder drifts- og likviditetsbudgetter, dokumentation på finansiering, samt dokumentation på lovens krav om 10 % eget indskud. Der er desuden en videresalgsklausul, som betyder at fiskefartøjet ikke må afhændes indenfor de første 10 år efter fartøjet er leveret. Såfremt tilskudsmodtageren ønsker at sælge fartøjet indenfor 10 år, kan det tillades og uden at tilskuddet skal betales tilbage, hvis køberen ligeledes opfylder betingelserne i loven. Der er også mulighed for at kan gives tilskud på op til 20 % til køb af fartøj i det kystnære rejefiskeri, men der er ikke givet tilskud til dette i fiskeriudviklingspuljens historie.

Tilskud fra fiskeriudviklingspuljen til køb af fiskefartøjer i perioden 2011-2025

Af nedenstående tabel fremgår det at forbruget af midler fra ordningen med tilskud til køb af fartøjer har haft store udsving i perioden 2011-2025. Det højeste forbrug var tilbage i 2016 hvor der blev anvendt 21,7 mio.kr, og tilbage i 2012 var der næsten ikke forbrug. Det store udsving i tilskud gennem denne ordning hænger i høj grad sammen med, hvilke år de store fartøjsprojekter har været, og særligt i 2015, 2016, 2019 og 2025 var der flere store projekter.

Tabel 2. Tilskud i mio.kr. til køb af fiskefartøjer i perioden 2011-2025.

År	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Tilskud i mio. kr.	11,3	0,1	3,5	5,9	13,1	21,7	3,1	8,4	12,6	7,7	4,6	2,8	0,5	3,2	15,4

I hele perioden er der tilgivet tilskud til fiskefartøjer på i alt 113,9 mio. kr. og til i alt 100 fartøjer. Det skal tilføjes at en lille andel af de anvendte midler er gået til projekter, hvor der alene er tale om køb af fiskeudstyr og lign. til et fiskefartøj, men i hele perioden er der kun anvendt knap 1,5 mio.kr til dette formål.

Fiskeriudviklingspuljens største tilskud til køb af fiskefartøjer fra 2011-2025

Af bilag A fremgår de 20 største tilskud til køb af fartøjer i perioden 2011- 2025, de enkelte tilskudsbeløb er i reglen et udtryk for tilskud på i alt 40 % af anskaffelsesprisen. Ansøgeren har således finansieret den

resterende del af købet, og i reglen ved en kombination af eget indskud og fremmedfinansiering. Ansøgeren skal ifølge loven som minimum have et eget indskud på 10 % af projektsummen, og derfor vil fiskeren/selskabet som oftest skulle fremmedfinansiere 50 % af projektsummen. Denne fremmedfinansiering på 50 % vil i de fleste tilfælde af de store projekter, være i form af banklån eller i nogen tilfælde lån fra andre selskaber indenfor fiskeriet i Grønland (opkøbere af fiskeprodukter). Med hensyn til bankfinansieringen af de 50 % afhænger vilkår og betingelser af en individuel kreditvurdering, og ofte vil banken i forbindelse med lånetilsagnet, stille krav om tilskud på de i alt 40 % fra fiskeriudviklingspuljen.

Som det fremgår af bilag A, er det største tilskud på knap 6.2 mio. kr. i 2016, og det projekt var til køb af fiskefartøj med krabbe- og torskefiskeri som formål. Da beløbet på 6.2 mio.kr repræsenterer 40 % af projektsummen eller fartøjets anskaffelsesværdi, vil hele projektet udgøre en værdi på ca. 15,5 mio.kr. I dette tilfælde er det tale om en nybygning af et stålfartøj på et skibsværft, med en længde på 20 meter (LOA) og en størrelse på 98,4 BT (bruttoton). De 5 største tilskud på listen er alle gået til anskaffelse af nye fartøjer med en størrelse på mellem 19- 120 bruttoton og en længde på mellem 14- 23 meter, hvoraf de 4 har krabbefiskeri som det primære formål. Derudover fremgår det at i alt 11 af de 20 største tilskud på listen er gået til projekter, hvor fiskeri efter hellefisk har været den primære måltart.

Langt hovedparten af de 20 største projekter som fremgår af bilag A er nybygninger af fiskefartøjer, og de 20 største projekter har i alt modtaget et tilskud gennem fiskeriudviklingspuljen på i alt knap 73,7 mio.kr. i perioden.

Der har de seneste år været langt flere ansøgninger til fiskeriudviklingspuljen, om tilskud til mindre nye fartøjer. Således er der givet tilskud til køb af den populære glasfibermodel POCA 770 i alt 28 gange i perioden 2019- 2025. Disse tilskud til de 28 stk. POCA 770- fartøjer har beløbet sig til i alt 8 mio.kr.

Ophugningsstøtteordningen

Denne ordning er rettet mod fiskefartøjer som er minimum 25 år gamle, har deltaget i grønlandsk fiskeri, og med en størrelse over 5 BRT/ 8 BT eller under 75 BRT/120 BT. Naalakkersuisut nedsætter et udvalg som træffer afgørelser i sager vedrørende ophugningsstøtte. Ud fra en konkret vurdering og en prioritering hvor der indgår følgende kriterier: fartøjets alder og tonnage, fartøjet tidligere fangst, antal fartøjer eller licenser i visse geografiske områder, og den tid ansøgeren har været ejer af fartøjet. Tilskuddets størrelse fastsættes på baggrund af nærmere bestemt beregningsmodel i forhold til fartøjets størrelse og alder. Tilskud kan maksimalt udgøre 100 % af fartøjets værdi, og hertil fastsættes fartøjets værdi af uvildig takstmand. Ophugningsstøtten bliver først udbetalt når fiskefartøjet er fysisk ophugget.

Tabel 3. Forbrug af midler til ophugningsstøtte i perioden 2011-2025.

År	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Støtte i mio.kr.	0	0	5,5	0,6	1	4,9	10,2	5	6,3	2,6	4,9	0	3,3	0,9	1,6

Som det fremgår af tabel 3, har forbruget af midler til ophugning været svingende gennem årene, og i nogle år som 2011, 2012 og 2023 har der ikke været noget forbrug. I lange perioder har der været få ansøgninger med kvalificerede fartøjer, og i nogle tilfælde har ansøgeren ikke taget imod muligheden for ophugningsstøtte da støttebeløbet ikke har været tilstrækkelig attraktivt for ansøgeren. Hertil er det vigtigt at være opmærksom på, at de erhvervsfiskere som er interesseret i ophugningsstøtte, og som samtidig

ønsker at fortsætte fiskeriet skal anskaffe et andet fartøj. Der er anvendt 46,8 mio.kr i alt til ophugningsstøtte i perioden 2011- 2025, og 57 ældre fiskefartøjer er blevet ophugget.

Fiskerudviklingspuljens største ophugningssager i perioden 2011-2025

Af bilag A, fremgår de 20 største projekter om ophugningsstøtte i perioden 2011- 2025, målt på støttebeløbets størrelse. Som det fremgår af bilaget, er den største enkelt-sag med ophugningsstøtte på i alt 2,8 mio.kr, og de 20 største sager har tilsammen fået udbetalt i alt 30,3 mio.kr. Derudover fremgår det at alderen på fartøjerne på ansøgningstidspunktet har varieret meget, og fartøjerne har været mellem 25- 61 år gamle. Samtidigt er det værd at bemærke at i 11 ud af de 20 største ophugningssager, er der tale om ophugning af et fiskefartøj som på ansøgningstidspunktet er 40 år gammelt eller ældre.

Overvejelser vedrørende gældende regulering

Fiskeriudviklingspuljeloven blev vedtaget i 2006, og efterfølgende blev der vedtaget en række ændringslove i 2009, 2011, 2012 og 2015. Disse ændringer har udover at indføre ophugningsstøtte, grundlæggende været lempelser af reguleringen for at gøre ordningerne mere attraktive for ansøgere. Her bør der være en særlig opmærksomhed mod en ændring i afsøgningsmønsteret i 2025 i forbindelse med at den nye fiskerilov træder i kraft.

Loven giver også mulighed for at give tilskud til nyskabende og innovative projekter, der gavner udviklingen af Grønlands fiskeriressourcer. Formål der kan støttes, er blandt andet, undersøgelse af særlige fiskebestande, forbedring og effektivisering af fiskeredskaber, alternative fangstteknikker, udvikling af fiskeprodukter og produktionsprocesser som vil give højere økonomisk afkast, undersøgelse og projekter vedrørende fiskeopdræt. Ordningen giver mulighed for at modtage støtte på op til 50 % af de projekterede omkostninger, men der har i efterhånden mange år ikke været nogen ansøgninger til innovative projekter. Der har løbende været forespørgsler omkring ordningen, men ikke konkrete ansøgninger. Den manglende søgning mod denne støtteordning kan med fordel, særskilt evalueres med relevante parter i fiskeriet, også fordi lovens bestemmelser går tilbage til lovens vedtagelse i 2006.

I reguleringen af støtteordningen vedrørende tilskud til køb af fiskefartøjer er der en særlig mulighed i loven, for at Naalakkersuisut kan udstede andre regler om tilskudstørrelse og tilskudsbetingelser for Qaanaaq distrikt i Qaasuitsup Kommunia, og i Ittoqqormiit og Tasiilaq Distrikter i Kommuneqarfik Sermersooq. Denne mulighed har hidtil ikke været anvendt, men dette kunne eventuelt finde anvendelse i forhold til den fortsatte udvikling af det kystnære fiskeri i Østgrønland. Som det fremgår af loven, vil denne mulighed forudsætte at Naalakkersuisut fastsætte nærmere regler herom, i form af en bekendtgørelse.

Vurdering af fiskeriudviklingspuljelovens støtteordninger

Udmøntning af lovens støtteordning vedrørende tilskud til køb af fiskefartøjer har resulteret i tilskud på i alt 113,9 mio.kr, og til anskaffelse af i alt 100 fartøjer i perioden 2011-2025. De 20 største projekter har modtaget tilskud på i alt 73,7 mio.kr., og langt hovedparten af disse fartøjer har skulle anvendes til fiskeri efter hellefisk, mens 4 ud af de 5 største projekter har været nybygget krabbefartøjer.

Lovens formål med denne ordning er at yde tilskud til løbende udskiftning og modernisering af den kystnære flåde, og med det antal gennemførte projekter hvor langt hovedparten af tildelte tilskud er gået til nybygning af fiskefartøjer, må dette formål siges at være opfyldt. Det er her vigtigt at tilføje, at i rigtig mange af de gennemførte projekter har det været et krav fra låneinstituttet, som forudsætning for at yde

lån, at der gives tilsagn om tilskud på 40 % fra fiskeriudviklingspuljen. Hermed kunne mange af projekterne om køb af nyt fartøj ikke gennemføres, uden tilskud fra ordningen.

Udmøntning af lovens støtteordning vedrørende ophugningsstøtte har resulteret i at der er anvendt i alt 46,8 mio.kr til ophugning af 57 ældre fiskefartøjer i perioden 2011-2025. Det er svært at vurdere betydningen af denne ordning, da det oprindelige formål var at strukturtilpasse kapaciteten i det kystnære fiskeri, ved at ansøgeren og fartøjet udgik fra fiskeriet. Samtidigt var der oprindeligt højere krav til hvor aktivt fartøjet skulle have været på ansøgningstidspunktet. Efterfølgende lempelser af reguleringen betød at kravet om at ansøgeren skulle udgå af fiskeriet bortfaldt, og kravet om hvor aktivt fartøjet skal have været i fiskeriet på ansøgningstidspunktet blev lempet. Derfor kan målet med ordningen i dag virke noget uskarpt, men det ændrer ikke på at ophugningsstøtten har betydet at rigtig mange ældre fartøjer er blevet ophugget.

Inatsisartut har løbende afsat midler til fiskeriudviklingspuljen via Finansloven, og dermed til både tilskud til køb af fartøjer og til ophugningsstøtte. Disse bevillinger er givet under hensyn til det særlige forhold med fiskeriudviklingspuljen, hvor uforbrugte midler forbliver i puljen. I perioden 2011-2024 har Inatsisartut afsat i alt 168,1 mio.kr på Finansloven til formålet, og forbruget på de 2 støtteordninger har i samme periode været på i alt 160,7 mio.kr (fordelt på 113,9 mio.kr. til fartøjskøb og 46,8 mio.kr. til ophugning).

I forbindelse med Inatsisartuts vedtagelse af den nye Fiskerilov og dennes ikrafttræden 1.januar 2025 vil reguleringen af en række fiskerier blive ændret, og derved vil også de grundlæggende betingelser for at udøve fiskeriet. Støtteordningerne på fiskeriområdet er rettet mod det kystnære fiskeri i dag, og flere fiskerier vil fra 1.januar 2025 have nye rammevilkår. Det kystnære fiskeri efter krabber overgår til IOK-fiskeri, og fiskeriet med joller efter hellefisk i forvaltningsområde 47 (Upernavik, Uummannaq og Diskobugten) vil overgå til IOK i det omfang fiskerne ønsker det (frivillig ordning). Det er derfor oplagt at justere særligt ordningen med tilskud til køb af fiskefartøjer, ud fra disse nye rammevilkår.

Det er uvist hvilken effekt vedtagelsen af den nye fiskerilov vil have på ansøgningerne til fiskeriudviklingspuljen fremadrettet, men det kan ikke udelukkes at kystnære fiskere har været tilbageholdende med nye investeringer i fartøjer indtil de nye rammevilkår er trådt i kraft. Indførelsen af IOK i krabbefiskeriet og muligheden herfor for jollefiskere der fisker hellefisk, vil give denne gruppe af erhvervsfiskere bedre mulighed for at optage lån.

Ved udgangen af december 2025 var der ca. 21 mio.kr. i uforbrugte midler i fiskeriudviklingspuljen, og sammenholdt med de afsatte midler i 2026 på Finansloven på i alt 7 mio.kr, vil der her være et stort potentiale for nye projekter til køb af fartøjer og til nye ansøgninger om ophugning i 2026. Med de nye rammevilkår i det kystnære fiskeri fra 1.januar 2025, kan der muligvis ske en større ændring i forhold til ansøgninger til puljen, både med hensyn til antallet af projekter og størrelsen på de enkelte ansøgninger.

Erhvervsfremme for fiskeri og fangst

I 2012 vedtog Inatsisartut ny lov om erhvervsfremme af fiskeri og fangst, og loven trådte i kraft 1.januar 2013. Fiskeri- og fangsterhvervet i Grønland har siden lovens ikrafttræden været igennem en stor udvikling, og dermed har de oprindelige forudsætningerne for loven også ændret sig. Det er derfor hensigten med dette notat at udrede hvordan støtteordningerne gennem loven er blevet udmøntet, siden

loven trådte i kraft og frem til i dag, for derved at skabe et bedre beslutningsgrundlag til at fastsætte rammerne om en fremtidig ordning.

Denne gennemgang vil primært omhandle den tilskudsordning som fremgår af loven, og dermed muligheden for at give tilskud til anskaffelse af en nybygget erhvervsjolle.

Af loven fremgår også muligheden for erhvervsfremmelån, men da denne mulighed i meget begrænset omfang har været anvendt, og i dag ikke længere er en mulighed fordi der ikke er afsat midler hertil på Finansloven, vil erhvervsfremmelån ikke blive detaljeret behandlet i dette notat.

Loven har til formål at fremme et effektivt og konkurrencedygtigt fiskeri- og fangsterhverv, ved tiltag der har en langsigtet beskæftigelseseffekt og gennem initiativer der på sigt anses for at have en positiv samfundsøkonomisk effekt. Naalakkersuisut kan med loven yde erhvervsfremmelån eller tilskud til personer eller selskaber med ret til at udøve fiskeri eller fangst i Grønland.

Støtteordning med tilskud til anskaffelse af erhvervsjolle

Det fremgår af erhvervsfremmeloven at tildelingen af tilskud til anskaffelse af erhvervsjoller sker efter et samlet skøn i finansårets 3 måned, hvor der foretages en prioritering efter de hensyn der fremgår af loven. Hensigten med erhvervsstøtten er at give mulighed for at understøtte fangst og det mindre tunge fiskeri i områder, hvor der ikke er mange alternative beskæftigelsesmuligheder. I denne prioritering skal tilskud til erhvervsjoller til fiskeri, primært ydes til områder hvor fiskerikapaciteten er lav. Tilskuddet skal medvirke til at modtageren opnår mulighed for selvforsørgelse.

Ordningen indeholder en række betingelser og vilkår, og ansøgeren skal være mellem 18-65 år, og være enten erhvervsfanger eller erhvervsfisker 2 år forud for ansøgningstidspunktet. Der er meget specifikke betingelser til erhvervsjollen, herunder at den har en længde på mindst 16 fod og højst 19 fod, har en motor med højst 115 HK, og at den skal være godkendt som erhvervsjolle i Grønland (CE-godkendt). Tilskuddet gives som andel af anskaffelsesprisen, i forhold til det af ansøgeren vedlagte tilbud fra en forhandler af erhvervsjoller.

Derudover er der et særligt hensyn til Qaanaaq og Østgrønland som følge af erfaringsvis lavere indtjeningsmuligheder, og dette betyder at ansøgere fra disse områder kan modtage 84 % i tilskud, hvorimod ansøgere fra det øvrige Grønland kan modtage 75 % i tilskud. Ordningen anvender alene disse 2 tilskudssatser, 75 % og 84 %, der er ikke mulighed for at få fuld finansiering, og derfor skal ansøgerne altid løfte den resterende finansiering. De seneste år har ansøgere fra Kommune Kujalleq også haft mulighed for at modtage 84 % i tilskud i henhold til tekstanmærkninger i Finansloven.

Udvikling i ansøgninger og antallet af tilskudsmodtagere

Generelt er det en støtteordning som siden loven trådte i kraft i 2013, har haft stor interesse fra erhvervsfagere og -fiskere fra hele Grønland. Som det fremgår af loven, fordeles tilskud til ansøgere i en svær økonomisk situation, og til geografiske områder med begrænset alternative beskæftigelsesmuligheder.

Tabel 4. Udvikling i antallet i af ansøgere og antallet af tildelte tilskud til erhvervsjoller i perioden 2014-2025

År	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	Antal i alt
Antal ansøgere	63	34	43	45	51	71	44	52	42	43	20	23	531
Tildelte tilskud	17	24	24	22	22	18	10	11	12	10	12	7	189

Som det fremgår af ovenstående tabel, har der i perioden 2014-2025 været mange ansøgninger om tilskud til erhvervsjoller hvert år, og der har i alt været 531 ansøgninger i perioden. Hertil er det vigtigt at tilføje, at den samme ansøger kan fremgå flere gange, og dermed ansøge flere år i træk, men den enkelte ansøger kan ikke modtage tilskud flere gange.

Derudover fremgår det af tabellen at der i perioden 2014-2025 i alt har været 189 ansøgere der har modtaget tilskud. Antallet af tilskud, er således et udtryk for 189 erhvervsfangere eller erhvervsfiskere som i perioden rent faktisk har modtaget tilskud på enten 75 % eller 84 % til anskaffelse af en nybygget erhvervsjolle, og dermed har støtteordningen resulteret i 189 nye erhvervsjoller i Grønland.

Geografisk fordeling af jolletilskud fra 2014- 2025

Som det fremgår af Bilag B er tilskud til anskaffelse af erhvervsjolle gennem ordningen fordelt over hele Grønland i perioden 2014 – 2025, og der er givet tilskud til i alt 189 erhvervsfangere- og fiskere.

Af loven fremgår en række hensyn i forbindelse med prioriteringen af ansøgninger til jolletilskudsordningen, herunder hensynet til fangst og det mindre tunge fiskeri i områder hvor der ikke er mange alternative beskæftigelsesmuligheder. Det er tydeligt med den geografiske fordeling af jolletilskud at førnævnte hensyn har været afgørende i prioriteten af ansøgninger, og det fremgår således af bilag B at det er ansøgere bosat i Østgrønland, Sydgrønland og Qaanaaq- området som har modtaget det største antal tilskud. Som det fremgår af Bilag B er Qaanaaq med i alt 25 personer den by/bygd hvor flest ansøgere har fået tildelt et jolletilskud i perioden 2014-2025. Derudover fremgår det, at de i alt 189 jolletilskud er fordelt til ansøgere bosat i 41 byer- og bygder.

Teknisk udvikling og stigning i priser på erhvervsjoller

I takt med producenternes løbende tekniske udvikling af erhvervsjoller, kan forvaltningen konstatere at ansøgere gennem de sidste 10 år, søger støtte til de stadig mere moderne glasfibertyper som POCA 600 og QOOQA 600. Disse moderne jolletyper er tungere og med højere lasteevne sammenlignet med flere af de mindre modeller, som var populære blandt ansøgere tilbage da støtteordningen trådte i kraft. Den gældende begrænsning i støtteordningen med en motor med maximal motorkraft på 115 HK, er således ikke tidssvarende i forhold til disse nye erhvervsjolletyper.

Ved gennemgang af ansøgninger og de vedlagte tilbud fra forhandlere for 10 år siden i 2015, kan det konstateres at gennemsnitsprisen på daværende tidspunkt var på i alt 256.000 kr. Ved tilsvarende gennemgang af vedlagte tilbud fra forhandlere i forbindelse med ansøgninger fra 2024, kan det konstateres at gennemsnitsprisen i 2024 var på 297.000 kr.

Det er vigtigt at understrege at tilbud fra 2015, ikke er direkte sammenlignelige med tilbud fra 2024, da indholdet og jolletypen ofte er forskellig. Dette ændrer dog ikke på, at den gennemsnitlige ansøgning i 2024 er markant højere sammenlignet med for 10 år siden, og derfor vil tilskuddet på enten 75 % eller 84 % være

højere i dag. Den foretrukne jolletype i ansøgningerne for 10 år siden var en POCA 570, hvorimod den foretrukne i 2025 er en POCA 600. Det er i ordningen altid erhvervsfangeren/fiskeren som selv vælger den erhvervsjollemodel med tilhørende udstyr, som vedlægges ansøgningen.

Finanslovsbevilling til erhvervsjollestøtteordningen

Inatsisartut har siden støtteordningen blev etableret i 2013 og frem til i dag afsat midler til jolletilskudsordningen, og de bevillinger fremgår på Finanslovens Hovedkonto 51.07.40 Rente og afdragsfrie udlån (tilskudsbevilling). Jolletilskudsordningen har siden erhvervsfremmeloven blev vedtaget og frem til i dag, fremgået af denne finanslovskonto, men i længere perioder er der under denne Hovedkonto også afsat midler til andre formål, herunder til ordninger på landbrugsområdet og andre ordninger til fiskeri. Hovedkontoen 51.07.40 med tilhørende midler, har således i perioder haft et fleksibelt formål under flere forskellige ordninger, hvor der i hele perioden er afsat en vejledende bevilling til jolletilskud.

Tabel 5. Afsatte midler i mio.kr til jolletilskudsordningen på Finansloven i perioden 2014- 2025

År	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Bevilling	3.421	3.021	3.322	3.237	3.853	2.853	2.881	2.748	2.843	2.884	2.884	2.884

Som det fremgår af tabel 5. har de afsatte midler til tilskudsordningen været stabile de sidste 10 år, og bevillingen har siden 2014 været i niveauet mellem 2.8 mio.kr og 3.4 mio.kr om året. Bevillingen for hele perioden 2014- 2025 har været på i alt 36,1 mio.kr.

Denne bevillingsramme udgør således i udgangspunktet den øvre grænse for jolletilskuddet, og dermed også for antallet af erhvervsjoller. Såfremt det gennemsnitlige tilskud pr. ansøger i 2024 er på eksempelvis 250.000 kr. er der således midler til i alt ca. 11 erhvervsjoller, med en bevilling i 2024 på i alt 2.884.000 kr.

I perioder har der været mulighed for at anvende midler udover den ramme der fremgår af tabel 5, da finanslovbevillingen i perioder har delt formål med andre ordninger. Det betød i praksis, at hvis der ikke var nok ansøgninger til et formål kunne midler det år anvendes til andet formål, en såkaldt fleksibel hovedkonto på finansloven. Det var blandt andet indenfor landbrugsområdet, hvor der i flere år ikke var tilstrækkelige ansøgninger, og det betød at der kunne gives flere tilskud til joller.

Af erhvervsfremmeloven fremgår det, at det alene er ansøgere med bopæl i Qaanaaq distrikt og Østgrønland, som kan modtage 84% i tilskud, og ansøgere fra den øvrige del af Grønland har mulighed for 75 % i tilskud. Denne opdeling blev ændret af Inatsisartut, med virkning fra 2017, i forbindelse med vedtagelse af Finansloven. Her blev det vedtaget at ansøgere med fast bopæl i Kommune Kujalleq også har mulighed for tilskud på 84 %. Baggrunden for denne beslutning var situationen i det kystnære fiskeri i Sydgrønland, og denne ændring er efterfølgende blevet videreført hvert år på Finansloven, og er dermed stadig gældende i 2025.

Forbruget af midler har generelt været højt, og de afsatte midler anvendes i så høj grad som muligt i forbindelse med prioriteringen af ansøgningerne. I praksis bliver ansøgeren meddelt tilsagn, hvorefter ansøgeren indbetaler sin andel af anskaffelsesprisen til forhandleren. Derefter meddeler forhandleren dette til forvaltningen som indbetaler tilskuddet direkte til forhandleren, hvorefter den nye erhvervsjolle leveres til erhvervsfangeren/ fiskeren. I perioden 2014- 2025 har det været et forbrug på i alt 38,4 mio.kr.

Overvejelser vedrørende erhvervsfremmelovens mulighed for lån

Erhvervsfremmeloven er som tidligere nævnt vedtaget i 2012, og udover erhvervsjolletilskud regulerer loven muligheden for at give erhvervsfremmelån. Muligheden for at ansøgeren kan få et erhvervsfremmelån er forbundet med en række betingelser, herunder ansøgerens faglige kvalifikationer, og derved sandsynliggøre en økonomisk rentabel drift af projektet der søges om lån til.

Derudover skal ansøger vedlægge et drift- og likviditetsbudget med tilhørende forudsætninger, der kan sandsynliggøre at lånet kan tilbagebetales. Erhvervsfremmelån kan udstedes til ansøgere med fiskefartøjer i forbindelse med ombygning- og reparationer, udskiftning af motorer, anskaffelse af sikkerhedsudstyr, anskaffelse af tekniske installationer, eller anskaffelse af fiskeredskaber eller lignende driftsmateriel. Det er en forudsætning at fiskefartøjet er over 5 BRT/ 8 BT. Der er krav om eget indskud på mindst 10 % af anskaffelsessummen. Dertil er der en række vilkår for lånet, og regler for lånes løbetid mv. fastsat i loven. Erhvervsfremmeloven giver ikke mulighed for at optage lån til køb af fartøj.

Forvaltningen kan konstatere at efterspørgslen på disse erhvervsfremmelån har været meget begrænset siden loven blev indført, og der var i lange perioder ikke nogen ansøgninger, indtil Inatsisartut ophørte med at afsætte midler til formålet. Derved er der ikke længere mulighed for denne type erhvervsfremmelån. I forbindelse med et såkaldt COVID-19 kasseeftersyn af de offentlige finanser i 2020/2021 blev bevillingen til erhvervsfremmelån under denne ordning sparet væk, og siden har der ikke været afsat midler til formålet på Finansloven.

Den manglende søgning mod disse erhvervsfremmelån, og muligheden for lån til ombygning- og reparationer af fiskefartøjer med videre, skal erfaringsmæssigt også ses i forhold til andre støtteordninger. Den løbende udskiftning og modernisering af den kystnære fiskeflåde i Grønland i forbindelse med indkøb af nye og brugte fartøjer, er den seneste årrække ofte sket gennem tilskud fra fiskerifinansieringspuljeloven. Ordningerne under denne lov giver både mulighed for tilskud til køb af nye fartøjer og nyere brugte fartøjer, og derudover kan der ansøges om ophugningsstøtte.

Desuden indeholder erhvervsfremmeloven et vigtigt afsnit om eftergivelse af lån. Det kan være lån efter denne lov, eller efter tidligere gældende regler. Disse regler er stadig meget aktuelle, hvor der også i 2025 ansøges om eftergivelse af lån fra tidligere ordninger.

Tabel 6. Eftergivelse af ESU-gæld i perioden 2020 – 2025

År	2020	2021	2022	2023	2024	2025	I alt
Antal låntager	0	0	0	0	16	1	17
Gæld eftergivet	0	0	0	0	6.709.298,48	160.615,45	6.869.913,93

Generelt er det forvaltningens erfaring at erhvervsfremmelån rent administrativt er meget tunge at forvalte, og ikke mindst i forhold til løbende opfølgning på afdrag og rentetilskrivning, og desværre har mange modtagere af erhvervsfremmelån ikke kunne tilbagebetale lån, og derfor er mange ESU-lån tidligere i sidste ende overgået til skatteforvaltningens inddrivelsesmyndighed.

Tabel 7. Status på ESU-lån for fiskeri og fangst i mio. kr. overgået til inddrivelse

Antal låntagere	34
Gæld	14.065.853,24

Vurdering af erhvervsfremmeloven og den gældende tilskudsordning til anskaffelse af erhvervsjoller

Udmøntningen af Erhvervsfremmelovens tilskudsordning til anskaffelse af erhvervsjoller har i perioden 2014- 2025 resulteret i, at i alt 189 personer har modtaget tilskud på enten 75 % eller 84 % til ny erhvervsjolle. Ansøgerne er fordelt over hele Grønland, og på i alt 41 byer og bygder, og ingen personer har modtaget tilskud flere gange.

Inatsisartut har fra 2014-2025 afsat midler til støtteordningen gennem hele perioden, og bevillingen har generelt haft en høj udnyttelse. Der er i alt anvendt 38,4 mio.kr i tilskud til anskaffelse af erhvervsjoller fra 2014-2025.

Med hensyn til lovgivningen omhandler en stor del af erhvervsfremmeloven muligheden for at give lån. Der har generelt ikke været efterspørgsel efter disse lån, og disse erhvervsfremmelån har ikke været en mulighed den sidste årrække på grund af manglende bevilling. Derfor er det oplagt at justere den del af lovgivningen i forbindelse med revision af reglerne/ordningen. Her skal man være særlig opmærksom på lovens mulighed for at eftergive lån, og herunder ældre lån udstedt efter tidligere ordninger. Denne lovgivning med mulighed for eftergivelse, er også i 2025 meget relevant, og forvaltningen modtager løbende ansøgninger.

Yderligere i forhold til regulering, har man i dag siden 2017 haft en udvidelse af jolletilskudsordningen, hvor ansøgere med fast bopæl i Kommune Kujalleq også kan modtage tilskud på 84 %. Denne udvidelse er sket i forbindelse med vedtagelse af Finansloven for 2017 og videreført frem til i dag.

Det er desuden fremtrædende at langt hovedparten af de erhvervsjoller ansøgerne har fået tilskud til, er fra producenten POCA, og det er enten typen POCA 570 eller POCA 600.

Med hensyn til prioritering af ansøgningerne og den faktiske geografiske fordeling af jolletilskud, kan det konstateres at prioriteringen i høj grad har opfyldt lovens mål. Herunder hensynet til fangst og fiskeri i områder med lavere fiskerikapacitet, samt til områder i Grønland hvor der er begrænset alternative beskæftigelsesmuligheder. Som det fremgår af bilag B, er hovedparten af de i alt 189 tilskud i perioden 2014- 2025, således gået til ansøgere bosat i Østgrønland, Sydgrønland og Qaanaaq- området.

Det er svært at måle de langsigtede effekter af jolletilskudsordningen, men der er ingen tvivl om at de 189 erhvervsjoller som der givet tilskud til i perioden har haft en stor betydning for tilskudsmodtagerne, og derved givet personerne bedre mulighed for selvforsørgelse.

Fremadrettet er det oplagt at denne støtteordning, og en eventuel tilpasning eller ændring af reguleringen, betragtes i sammenhæng med de øvrige støtteordninger på fiskeri- og fangstområdet. Hermed kan støtteordningerne også betragtes mere generelt, og i forhold til den nye Fiskerilov og i forhold til Fangst- og Jagtloven.

Bilag A – Fiskerifinansieringspuljen 2011 - 2025

Fiskeriudviklingspuljens 20 største tilskud til fartøjskøb i perioden 2011- 2025.

nr.	År	Formål	Fiskeriets måltart	Fartøjsstørrelse BT	Tilskud i kr.
1	2016	Fartøjskøb	Krabber + torsk	98,4 BT	6.191.680
2	2015	Fartøjskøb	Krabber + torsk	119,6 BT	5.700.000
3	2025	Fartøjskøb	Krabber+Torsk	31,1 BT	5.600.000
4	2019	Fartøjskøb	Torsk	36,6 BT	5.434.000
5	2021	Fartøjskøb	Krabber	31,9 BT	4.764.000
6	2025	Fartøjskøb	Torsk	12,99 BT	4.136.000
7	2018	Fartøjskøb	Hellefisk	19,4 BT	3.826.090
8	2015	Fartøjskøb	Hellefisk	31,9 BT	3.656.371
9	2016	Fartøjskøb	Hellefisk	31,4 BT	3.578.109
10	2018	Fartøjskøb	Hellefisk	31,9 BT	3.500.800
11	2019	Fartøjskøb	Torsk	44,1 BT	3.500.000
12	2016	Fartøjskøb	Hellefisk	19,4 BT	3.432.429
13	2016	Fartøjskøb	Hellefisk	31,9 BT	3.200.000
14	2011	Fartøjskøb	Hellefisk	19,4 BT	2.904.326
15	2011	Fartøjskøb	Hellefisk	19,4 BT	2.734.208
16	2011	Fartøjskøb	Hellefisk	19,4 BT	2.672.337
17	2025	Fartøjskøb	Hellefisk+Torsk	11,8 BT	2.486.000
18	2014	Fartøjskøb	Torsk	25,3 BT	2.252.788
19	2025	Fartøjskøb	Torsk	11,8 BT	2.174.000
20	2011	Fartøjskøb	Hellefisk	19,8 BT	2.041.893
Tilskud i alt					73.785.031

Fiskeriudviklingspuljens 20 Største ophugningssager i perioden 2011- 2025.

nr	År	Formål	Fartøjsalder*	Fartøjsstørrelse BRT/BT**	Tilskud i kr.
1	2023	Ophugning	32	119,4 BT	2.800.000
2	2017	Ophugning	44	62,4 BRT	2.550.580
3	2016	Ophugning	36	68,88 BRT	2.454.020
4	2017	Ophugning	44	62,40 BRT	2.296.600
5	2020	Ophugning	50	89,4 BT	2.000.000
6	2021	Ophugning	32	119,4 BT	2.000.000
7	2018	Ophugning	42	45,38 BRT	1.666.020
8	2016	Ophugning	39	46,17 BRT	1.600.000
9	2013	Ophugning	46	59,1 BT	1.502.450
10	2013	Ophugning	42	99,9 BT	1.400.000
11	2013	Ophugning	25	16,6 BT	1.229.000
12	2018	Ophugning	52	29,98 BRT	1.219.420
13	2025	Ophugning	37	40,6 BT	1.141.700
14	2017	Ophugning	55	26,45 BRT	1.050.000
15	2013	Ophugning	42	63,7 BT	1.030.000
16	2021	Ophugning	34	37,6 BRT	1.000.000
17	2017	Ophugning	61	52,7 BRT	950.000
18	2024	Ophugning	34	113,8 BT	940.000
19	2018	Ophugning	31	19,99 BRT	862.121
20	2017	Ophugning	59	19,95 BRT	660.000
Tilskud i alt					30.351.911

*fartøjsalder er defineret ved alderen på fartøjet på ansøgningstidspunktet.

**fartøjsstørrelse i denne tabel er angivet enten i BT (bruttoton) eller BRT (bruttoregisterton), selvom begge mål er rummål, er der ikke en omregningsfaktor. Ældre fartøjer er ofte angivet i BRT og nyere fartøjer er angivet i BT.

Bilag B. Geografisk fordeling af erhvervsjolletilskud i perioden 2014-2025 fordelt på ansøgerens bopæl

Bopæl	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	I alt
Siorapaluk		2											2
Qaanaaq	5	2	1	3	4	2		2	1	2	2	1	25
Savissivik	2	1			1								4
Kullorsuaq										1			1
Nuussuaq Avannaa			1			1							2
Aappilattoq Avannaa											1		1
Naajaat							5						5
Upernavik				1									1
Upernavik Kujalleq					1								1
Qeqertarsuaq			1	1	1	2							5
Ilulissat						1							1
Aasiaat	1		1					1					3
Niaqornaarsuk			1					1					2
Iginniarfik			1										1
Attu			2										2
Ikamiut											1		1
Ikerasaarsuk						2							2
Kangaatsiaq		2			1								3
Sisimiut			2					1					3
Sarfannnguit	2												2
Itilleq	1					1							2
Kangaamiut				1								1	2
Maniitsoq			2	1	1	2							6
Napasog	1												1
Atammik	1			1									2
Nuuk					2				1		2		5
Qeqertarsuatsiaat		1	1			1		1					4
Paamiut				1		1							2
Arsuk			1	1	1							1	4
Qaqortoq		2	1	3	2	1	1	1	1		2		14
Alluitsup Paa					1		1	1					3
Qassimiut			1										1
Narsaq		3	5	2	3				2				15
Nanortalik	1	2	1					1		2			7
Aappilattoq Kujataa		1	1	4		3		1	1		2		13
Narmijit							1						1
Tinitrilaaq										1		1	2
Tasiilaq	1	4	1					1	4	2	1	1	15
Kuummiut				1	1						1		3
Kulusuk		1			1		1		2				5
Sermiliaaq	2	3		1	1	1	1					2	11
Ittoqortoormiit				1		1				2			4
I alt	17	24	24	22	22	18	10	12	11	10	12	7	189